

LETO - YEAR XIV.

Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 4. novembra (Nov. 4) 1921.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 257.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ANDERSONOVA PREPOVED LAHKO POVZROČI ZMEŠNJAVO.

RUDARJI MOGOČE ZAHTEVATI, DA ODPSTOPI LEWIS OD VODSTVA ORGANIZACIJE.
Mati Jones odide kljub Andersonovi prepovedi v Zapadno Virginijo.

Washington, D. C. (Federated Press, Laurence Todd). — Mati Jones ne verjame, da je voditeljstvo ameriškega delavskega gibanja se odpovedalo na uslugo sodnika A. B. Andersona v Indiana-polisu.

Mogoče se najdejo voditelji v velikih delavskih organizacijah, ki se boje celice, ta stara bistra žena, ki šteje dva in devetdeset let in je poznana skoraj v vseh rudarskih naselbinah na kontinentu zaradi svojega dela za unionizem, spoštovanje do samega sebe in človečnosti, ne spada med take voditelje. Pripravljena je, da si ogleda ječo od znotraj v Zapadni Virginiji ali kje drugje in pravi, da jo nič ne more zadržati, da bi ne delala za koristi ameriškega delavstva.

„Bolje je napolniti vse ječe v vseh državah s člani rudarske organizacije U. M. W. of A.“, je rekla mati Jones, ko je sem dospela vest o Andersonovi grožnji, da prepove delo za unijo v Zapadni Virginiji, „kot da se dovoli uničenje temeljev ameriške vlade po sodniku, ki bi bil moral se zdajne biti spoden s sodnijskega stola.“

„Take prepovedi ne bom ubogala. Vrnem se v Zapadno Virginijo in bom nadaljevala z organiziranjem teh mož. Upam, da odborniki rudarske organizacije U. M. W. store isto. Unija vzdržuje ameriško vlado v Zapadni Virginiji in ne ta sodnik. Premogovniški podjetniki so pa oni, ki podirajo vlado.“

„Ti rudarji so potomci hribovcev, ki so se odzvali klicu Washingtona v letu 1775 brez prisilne vojaške službe. Njih očetje so se odzvali klicu Lincolnu. Kri svobode se pretakala po njih žilah in dovolili ne bodo nobenemu uradniku, da jim jo jemlje s kršenjem duha in forme svobodne vlade.“

„Rudarji v Zapadni Virginiji imajo pravico do organizacije, zato, da bodo njih otroci prehranjeni in vzgojeni spodobno. Pravico imajo do organizacije zaradi pravice. Unija na premogovnih poljih v Zapadni Virginiji ne bo umrla. Mi se ne bojujemo proti vladi, ampak bojujemo se za varstvo vlade. Mi smo njena podlaga. Ako odklanjamo zaslužene pod katerekoli pretvezo, tedaj podpisamo ameriško vlado. Ako smo pripravljeni dovoliti, da bodo žene in otroci v teh rudarskih distriktih oropani njih majhnega deleža življenjske prilike po domisleku nekega sodnika, ki se ne ozira na to, kar je načelo Amerike, tedaj smo sposobni za sužnost.“

„Zapadna Virginija bo organizirana. Sodnijska prepoved, ki daje prednost enemu razredu pred drugim, ne more tega preprečiti.“

Unijski odborniki v glavnem mestu zdaj ugibajo, kaj stori John Lewis, predsednik rudarske organizacije U. M. W. of A. Ali pojde v ječo, ali se ukloni Andersonovi prepovedi in pozove vse organizatorje iz okraja Minga. Večina teh odbornikov meni, da se Lewis pokori sodniku Andersonu in da vsled tega nastane kriza v vodstvu rudarske organizacije. Pričakuje se, da konvencija illinoiskega rudarskega distrikta U. M. W. of A. razvije mnoge zahteve, ki bodo naperjene proti Lewisu, a odobravajo postopanje Howata v Kansasu. V teh besedah bo izrečeno mogoče tudi izživanje sodnijski prepovedi. (Dalje na 3. strani).

PROTUNIJSKA PROPAGANDA V OKLAHOMSKIH LJUDESKIH ŠOLAH.

Oklahoma City, Okla. — (Fed. Press.) — Oklahomska delavska federacija se je pritožila na državnega šolskega nadzornika, da je zveza delodajalcev uvedla protunijsko propagando v ljudske šole. Učiteljske moči predavajo učencem, da so delavske unije „nevarne državi in patriotizmu“. Šolski nadzornik Wilson je obljubil, da preišče zadevo.

TROJNA ALIJANCA SE BO KOVALA V WASHINGTONU.

Amerika, Anglija in Japonska imajo namen, razdeliti si svetovni plan.
TAKO PRavi SCOTT NEARING.

Milwaukee, Wis. — (Federated Press.) — „Razoročljiva konferenca, ki se odpravi v Washingtonu 12. novembra, je poskus Anglije, skleniti trojno alijanco v Združenih državah in Japonsko za razdelitev svetovnega plana. Ako načrt za trojno alijanco ponesreči, tedaj je druga svetovna vojna, v kateri se bo Amerika bojevala z Anglijo in Japonsko, neizogibna.“ Tako je rekel profesor Scott Nearing v svojem nedavnem tujaknjem govoru o ameriški zunanji politiki.

„Ameriški imperialisti imajo sijajno polje na zapadni polovici sveta,“ je nadaljeval Nearing. „Nobena država v Severni ali Južni Ameriki nima armade niti mornarice, ki bi se mogla kosati z našo, bodisi posamezno ali če se vse združijo. V Mehiki, Nikaragvi, Panami, na Haitiju in San Domingu počenjamo kar hočemo. Ako gremo dalje na jug, delamo tudi tam kar hočemo.“

„Konflikt pa je glede vprašanja takozvanih „odprtih vrat“ na Kitajskem, to je tekma med kapitalisti velikih držav za kitajske trge. Japonska kontrolira ta vrata s svojim cesarstvom, ki obstoji iz 447 otokov. Ko se je delil plen zadnje svetovne vojne v Versaillesu, je Japonska dobila Šantung in nemške otoke in s tem je pridobila novo obrambno črto pred „odprtimi vrati“ na Kitajskem.“

„Združene države imajo svoje kamne v vodi, po katerih lahko stopajo na Kitajsko; ti kamni so otoki Havaji, Guam in Filipini. Amerika ima tudi drugo pot na severu; ta pot je Aljaska in Alevtijski otoki.“

„Interesi Anglije so na strani Japonske, kajti Amerika je danes največja in najmočnejša njena konkurentinja, medtem ko Japonska ni. Dalje ima Anglija Indijo, katero je treba obdržati s pomočjo prijateljstva Japonske.“

„Diplomatje na washingtonski konferenci ne bodo govorili o razoročitvi (to je kral), pač pa bodo poskušali aranžirati mirno oplenjevanje Kitajske. Ako se ta načrt ne obnese, tedaj je nova svetovna vojna gotova reč.“

„Glavna sila, na katero moramo apelirati za preprečitev prihajajočega konflikta, so organizirani delavci. Seveda v Ameriki je kapital stoddotno organiziran, delavci pa komaj 17-odstotno. Ampak druge sile ni, ki bi nudila kakršnokoli upanje, da se odvrne civilizaciji preteča nevarnost. Kar pride vojna z Anglijo in Japonsko, bo sledil kaos, ki bo morda trajal stoletja. Nova civilizacija se ne more ustvariti iz razvalin stare. Revolucija lahko uniči vse, toda dolgo časa je treba potem, da se zgradi nova struktura industrije. To vidimo zdaj v Rusiji.“

VEKANDANJA TRAGEDIJA.

Joliet, Ill. — Joseph Kodiekias, 45 letni, brez dela in brez sredstev za življenje, se je obesil.

LJUDSKI „PRIJATELJ“ JE MORAL SLEČI OVČJE OBLAČILO.

NERAD JE TO STORIL, ALI SODIŠČE GA JE OMERČALO.
Neki metodistiški duhoven je volku v ovčjem oblačilu zastavlil deset vprašanj!

New York, N. Y. — Župan John F. Hylan, ki se je sam proglasil za ljudskega „prijatelja“, je s pet kandidat za župansko mesto na tamnitski glasovnici. Sklenil je odsek mestnih očetov, da sešteje glasove, ki so bili oddani pri občinskih volitvah v letu 1919 za socialista Algernon Leja in Edward F. Cassidyja. Seveda ni v svojem pozivu povedal, da je to storil, ker je najvišje sodišče odredilo, da naj odsek poroča o izidu volitev.

Župan ni izdal tega poziva, dokler ni bilo jasno, če se ne podvrže sodnijskemu mandatu, da so člani volilnega odbora izpostavljeni kazni zaradi žalitve sodišča, izvršene namenoma. Sedem članov volilnega odbora je še bilo pozvanih, da naj dokažejo, zakaj se ne kaznujejo zaradi žaljenja sodišča.

Newyorški župan je seveda dober kristjan, ki se tudi rad pobača s svojim kristjanstvom, češ, da je velik podpornik kristjanske civilizacije.

Ta fakt je menda napotil rev. James H. Lockwood, da je pridigal v metodistiški episkopalni cerkvi na Južni tretji cesti o peti božji zapovedi: „Ne kradi!“

„Peta božja zapoved pomeni, da ne smeš krasti glasov, kakor ne smeš krasti ur, avtomobilov,“ je rekel Dr. Lockwood v svoji pridigi. „Lee in Cassidy sta bila izvoljena pred dvema letoma. Tamnitski občinski svetovaleci in volilni odbor so pa posadili na sedeža dva tamnita, na katere je ljudstvo izvolilo Leeja in Cassidyja. Zaradi obsodbe vredne in karakteristične tamnitske taktike sta bila ta dva moža oplenjena za njuna mesta, ljudstvo pa svojega zastopstva, do katerega je upravičeno po ustavi.“

„To veliko moralno vprašanje je največje vprašanje v tej kampanji. Vprašanje je tukaj ali naj veliki zakrament demokracije postane strašno zasmehovanje. In župan Hylan — „pošten“ župan Hylan — ti si stal poleg in si dovolil ta politični smrad.“

Dr. Lockwood je dodal, da je brzojavil o stvari županu, toda župan je ignoriral brzojavko. Na to je adresiral župan pismo, v katerem mu je zastavlil deset vprašanj. Priporočal mu je, da naj odgovori odprto, kot je v navadi pri poštenih ljudeh.

Vprašanja so: (1) Če župan verjame, da se mora ravnati po božjih zapovedih? (2) Ako se po njegovem prepričanju kršijo božje zapovedi, ako se kradejo glasovi pri volitvah? (3) Ali ni ravno tako greh ukrasti glasove socialistu, kot komu drugemu? (4) Ali ne postoji fakt, da sta bila Lee in Cassidy okrađena za glasove, ki so bili za nju oddani? (5) Ako tako hudodelstvo ni udarec po temeljih ameriških naprav? (6) Ali take akcije ne prinašajo revolucije in anarhije? (7) Ako je kaj storil, da poravnava to krivico? (8) Ako se on strinja s taktiko tamnitskih občinskih svetovalec, ali jo obsoja? (9) Ako verjame v zapoved „ljubi svojega bližnjega tako kot samega sebe? (10) Če se upa odgovoriti na ostalih deset vprašanj?

DVE NEMŠKI MARKI ZA EN CENT.

New York, N. Y. — Nemška marka, ki je bila pred vojno vredna 23 centov, se je v sredo prodajala za pol centa, toda malo je bilo špekulantov, ki bi bili kupovali marke.

KOLIKO SO VREDNI „DELAVSKI ZAKONI“ DANAŠNJIH LEGISLATUR.

New York, N. Y. — (Feder. Press.) — Privzno sodišče je pravkar razsodilo, da delodajalec ne sme biti zaprt na temelju zakona za odškodnino delavcem, ki se telesno pokškodujejo pri delu po delodajalčev krivdi. Sodišče je imelo opraviti s slučajem nekega harvarja, ki si je zlomil nogo pri delu in kateremu je nižje sodišče priznalo odškodnino po zakonu. Delodajalec pa noče plačati — in zdaj ni zanj nobene kazni.

VODITELJI ODPOKLICANI, PROGRAM OSTANE V N. DAKOTI.

Volilci se odločili, da projekti Nestranske lige ostanejo v veljavi.
FARMARJI SE NISO UDELEŽILI VOLITEV KOT BI SE MORALI.

Fargo, North Dakota. — (Fed. Press.) — Takozvana „Neodvisna liga“, ki je izzvala odpoklice državnih uradnikov, izvoljenih na programu Nestranske lige, priznava poraz vseh njenih predlogov za uničenje ali paraliziranje industrijalnega programa organiziranih farmarjev in delavcev v državi. Na glasovnici so bili trije predlogi za spremembo državne ustave in šest inicijativnih zakonov za odpravo državne banke in drugih industrijskih naprav. Volilci se 28. oktobra zavrgli vse te predloge z večino 4000 do 7000 glasov.

Na drugi strani so volilci odpoklicali a približno enako večino gubernorja Frazierja, generalnega pravdnika Lemkeja in poljedelskega komisarja Hagena ter na njihova mesta izvolili tri kandidate „Neodvisne lige“, nasprotnike Nestranske lige. Volilci Severne Dakote so torej naredili čuden paradoks in spravili sovražnike organiziranih farmarjev in delavcev v zelo neprijeten položaj. Sovražniki so hoteli z enim mahom ubiti upravo in po njej ustanovljene institucije, to je državno banko, državne milne in fitnice ter druge naprave, ki so še v projektu — toda vse te naprave ostanejo in oni jih bodo zdaj morali upravljati, oziroma izvršiti.

Voditelji Nestranske lige priznavajo, da so naenkrat izgubili bitko kar se tiče odpoklica gubernorja in ostalih dveh uradnikov. Poraz pripisujejo dejstvu, ker so se farmarji v oddaljenih krajih na deželi preveč zanašali na moč svoje organizacije, misleči, da bo Frazier zmagal brez njihovih glasov in valedtega se niso udeležili volitev. Poraz je seveda zaželen. Pri prihodnjih volitvah bodo farmarji gledali, da se pokažejo na voliščih v polnem številu. Bila je zanje šola, ki jih je naučila, da sovažnik ne spi kakor oni včas malo pospavajo.

POŽAR V HOTELU.

17 oseb se je onesvestilo zaradi dima.

Denver, Colo. — V Stewartovem hotelu se je onesvestilo 17 oseb zaradi vdihavanja dima, ko je nastal požar v skladišču za usnje, ki se nahaja v prvem nadstropju. Skladišče za usnje je popolnoma uničeno. Ognjegasci so po trdnopolnem delu omejili požar.

VERME.

Chicago in okolica: V soboto jasno in gorkeje. Južozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 48, najnižja 40. Bolnee izide ob 6:26, zaide ob 4:42.

RAZSODBA V ZADEVI STAVBINSKIH DELAVCEV DRŽI SLABO.

MREDA VODOVODNIH MONTERJEV SE JE POVIŠALA ZA 15% NAD DOLOČENO MREDO.
Vsemogočnost bankirjev se je pričela krhati.

Chicago, Ill. (Fed. Press.) — Med tem ko je bančna centrala, sestavljena iz vodilnih bančnih zavodov v mestu kadila Landisu zaradi njegove mezne razsodbe, ki je izdatno znižala mesto stavbinskih delavcev in odpravila njihove delovne razmere, in so bankirji kričali na ves glas, da bo tisti še obetili, ki ni za odprto delavnico, so podjetniki in delavci, ki montirajo vodovodne naprave, napravili nov sporazum, po katerem se delavcem meša povisa za petnajst centov na uro. Landisova razsodba govori o pet in devetdeset centih na uro, po novem sporazumu pa dobe delavci po dolarju deset centov meše na uro in vstopajene so vse unike delovne razmere. Obenem novi sporazum daje organiziranim vodovodnim monterjem pravico, da odklonijo delo v družbi neorganiziranih delavcev.

Landis še ni obelodanil svojega odloka o apelu za ponovno zaslišanje o mešnem vprašanju. Večkrat je izjavil, da ne dovoli ponovnega zaslišanja, dokler vse unije ne poročajo, da val njeni člani delajo po mešni meri, ki jo je on zastavil, in obljubijo, da bodo toliko časa delali za tako mezo, dokler on ne proglasi druge mešne lestvice, če jo sploh kdaj proglasi.

Podjetniki, ki se pečajo z montažo vodovodnih naprav, so apelirali na Landisa, da jim dovoli plačati višjo lestvico, toda vsi taki apeli so bili zastojni. V preteklem tednu so se sešli na seji delavci, ki montirajo vodovodne in plinske naprave. Na tej seji so sprejeli nov sporazum s podjetniki, po katerem prejmejo \$1.10 mesto 95c meše na uro, kot je določil Landis. Obenem so tudi uvedene vse delovne razmere, kakršne so bile v navadi, predno je Landis podal svojo razsodbo. Sporazumeli so se tudi, da se odpravi Landisova določba, ki pravi, da morajo unijski delavci delati v družbi s neorganiziranimi delavci.

Delavci, ki montirajo vodovodne, plinske in parne naprave, so takoj v začetku protestirali proti Landisovi razsodbi. Vpričo svojih poslovnih odbornikov in Landisa so izjavili, da raje delajo kot navadni delavci, predno delajo v svoji obrti za pet in devetdeset centov na uro. Landis jih je seveda ozmehal, toda podjetniki sami so rekli Landisu, da ne bodo zahtevali od svojih delavcev, da delajo za tako nisko mezo.

Nekateri odborniki organizacij stavbinskih delavcev se še vedno trudijo, da delavci sprejmejo Landisovo razsodbo, ali odločen in uspešen odpor tesarskih delavcev in vodovodnih monterjev, onemogočuje njih poiskuse. Pleškarji in ometači prejema tudi staro mezo. Drugi delavci pa prejema več, kot je določil Landis.

Podjetniki, bankirji in drugi delavcem sovražni elementi še vedno upajo, da znižajo delavske meze in upogone delavce. Toda razsodba, ki jo je sprejela bančna centrala je bila ustanovljena z namenom, da se peča te s bančnimi zadevami. Bankirji se seveda izgovarjajo, da oživi stavbinstvo, če se sprejme Landisova razsodba.

Rezolucija, ki zastopa 26 bank in 63 pridruženih zavodov, je bila sprejeta na priporočilo James B. Fargana, enega najbolj vplivnega bankirja v deželi. Za zgodnja poročila o bankir-

PRVA PREDLOGA SOCIALISTIČNEGA KONGRESNIKA SPREJETA V ZBORNIOL.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Poslanska zbornica je v pondeljek sprejela brez opozicije predlogo socialističnega kongresnika Meyerja Londona, ki določa, da imajo meše delavcev prednost pri izplačevanju dolgov katerekoli bankrotirane družbe. To je prva Londonova predloga, ki je bila sprejeta v nižji zbornici. Zdal pojde v senat.

KARL DOSPEL V RUMUNSKO MESTO.

Mala entente se še vedno pripravlja na ofensivo; praška s Čehi.
SKUPŠČINA SE BAVI Z DEPOZIRANJEM HABSBURŽA.

Paris, 3. nov. — „Journal“ javlja, da se entente pogaja s Portugalsko glede interniranja Karla in Zita na Madeirskih otokih. Pogajanja bodo kmalu končana. Budapešta, 3. nov. — Bivši cesar Karl in njegova žena Zita sta dospela z angleško topničarko „Glowworm“ v rumunsko mesto Galata ob Črnem morju, kakih sto milj od ustja Donave. Kam ju odvedejo Angličani od tam, ni še znano.

Ogrska narodna skupščina se danes bavi s resolucijo za odvzete vseh preostalih pravic Habsburžanom, katero je predložila vlada na priključitev avstrijske in male entente. Jedro resolucije je, da Ogrska za vselej pretrga vse vezi s habsburško dinastijo.

Sosednja države, posebno Čehoslovakija in Jugoslavija, se še mirom pripravljajo na ofensivo. Budapeštanski listi so danes objavili vest, da je skupina čehskih vojakov napadla ogrsko posadko blizu rudnikov v Salgo-Tarjanu. V kratki praški je bilo nekaj mož ranjenih in ujetih na obeh straneh. Čehi so bili obditi.

PROHIBICIJSKI KOMISAR JE ODNEHAL NAPRAV ZA KLAJNISTVU.

Prohibicijsko vprašanje se vleče kot povest o moraki kaži.

Washington, D. C. — Prohibicijski komisar Haynes je odnehal naprav davčnemu komisarju Blairu zaradi piva, ki se bo prodajalo kot zdravilo.

Komisar Haynes je zahteval, da se tako pivo izdeluje v pivovarnah, ki so ločene od pivovarn, v katerih izdelujejo neopojno pivo.

Eugene C. Brockneyer, pravni svetovalec organizacije lekarnarjev, izjavlja, da se lekarnarji ne tepejo za prodajo piva.

Vlada bo prejela štirideset centov davka od vsakega zaboja piva, ki bo prodano v zdravstvene svrhe. Kongresnik Brennan iz Michigana je izdelal zakonsko predlogo, ki določa štirideset centov davka na pivo. Ta davek se uporabi za izplačilo nagrade vojakom.

AVTOMOBIL UBIL DVE NUNI.

Des Moines, Iowa. — Avtomobil je v aredu povozil dve nuni na križišču v glavnem delu mesta. Nuni sta bili na mestu mrtvi. Neznance, ki je gonil avtomobil, je naglo izginil.

skih načrtih so pripovedovala, da bankirji ne bodo posodili denarja tistim podjetnikom, ki se ne bodo strogo ravnali po Landisovi razsodbi. Trgovska zbornica podpira bankirje, bankirji pa njo. Bankirji so največji nasprotniki organiziranih delavcev.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Oct. 31-21) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnovim potekla naročnina. Poslovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NACIJONALIZACIJA RUDNIKOV.

Zadnja rudarska konvencija U. M. W. of A. je ponovila zahtevo po nacionalizaciji rudnikov. To je bila druga konvencija organiziranih rudarjev, ki je sprejela to zahtevo.

Od predzadnje konvencije do sedanje je bilo prav malo storjenega v tem oziru, da se ta zahteva uresniči, ako odštejemo nekaj člankov, ki so izšli v delavskih listih, in govore, v katerih so delavski govorniki naglašali potrebo nacionalizacije rudnikov.

Zdaj, ko je konvencija v drugič potrdila to zahtevo, je seveda dolžnost eksekutive rudarske organizacije, da stori nekaj več za njeno uresničenje. Izdelati je treba načrt za nacionalizacijo v razumljivi besedi, da ga ne razumejo le inženirji in ekonomičarji, ampak razumljiv mora biti tudi preprostemu ljudstvu. Ravno tako je dolžnost eksekutive, da zanese agitacijo za nacionalizacijo rudnikov med najširše ljudske plasti. Kajti če bo eksekutiva rudarske organizacije položila sprejeto resolucijo za nacionaliziranje rudnikov lepo na polico, se bomo ravno toliko približali nacionalizaciji rudnikov, kakor če bi ne bila resolucija nikdar sprejeta.

Konvencija rudarske organizacije je izvršila svojo dolžnost, ko je sprejela resolucijo. Zdaj je pa dolžnost eksekutive, da se agitacija za nacionalizacijo rudnikov tako razširi med ameriškom ljudstvom, da zahteva njeno izveditev.

Od nacionalizacije rudnikov ne bodo imeli koristi le rudarji, ampak še večji blagoslov bodo uživali konzumentje, ki morajo zdaj plačevati premog po pretiranih cenah. Prav je povedal Walker, predsednik Državne delavske federacije za Illinois, na konvenciji, ko je dejal: "Če se nacionalizacija rudnikov pravilno izvede, tedaj bodo konzumentje plačevali tonno premoga po dva dolarja."

Pa tudi za rudarje bo bolje kot zdaj, ko rudnike obratujejo privatni podjetniki. Mezda bo tako uravnana, da bo zadostovala za prilično udobno življenje rudarjeve družine in da bo rudarju mogoče skrbeti tudi za izobrazbo svojih otrok. Delavne razmere bodo boljše in tudi varnost v rudnikih bo večja kot danes.

Privatni bizniški interesi so nasprotni nacionalizaciji rudnikov ravno tako, kot nastopajo proti nacionalizaciji železnic. Oni pravijo, če se nacionalizirajo železnice in rudniki, bo imela administracija, ki se nahaja v sedlu, moč, da je izvoljena pri vsakih volitvah. Taka trditev je bosa. Vprav narobe bo!

Rudarji in železničarji bodo imeli moč kot volilci, da vržejo pri volitvah administracijo, ki ne bo pravično ravnala z delavci. Rudarji in železničarji se bodo veliko bolj zanimali za delo administracije in kaj delajo kongresniki in senatorji v narodni zakonodaji, kot se brigajo zdaj. Sledili bodo vsakemu kongresnemu zaključku in razpravljalji bodo o vsaki napravi administracije.

To je znano dobro privatnim velebizniškim interesom. Ti interesi se boje, da se postavodajci ne bodo več ozirali, kaj porečejo parlamentarni zakulismiki, ki jih pošiljajo velike privatne korporacije v glavno mesto.

Najbolj se pa boje privatni velebizniški interesi dejstva, če se izvede nacionalizacija rudnikov in železnic, da pride na vrsto kmalu nacionaliziranje drugih industrij. Kajti če bo ena industrija nacionalizirana in ljudstvo zapopade koristi, ki jih prinaša nacionaliziranje industrije, bo led prebit za nadaljnjo nacionaliziranje.

Če bi privatni bizniški in finančni interesi imeli garancijo, da ostane le pri nacionalizaciji rudnikov in železnic, bi se mogoče malo manj upirali, ker bi jim ostalo upanje, da lahko množe svoje bogastvo z izkoriščanjem drugih industrij. Ker take garancije ni, žive v upravičenem strahu, da se nacionaliziranje industrij ne ustavi pri železnicah ali rudnikih, ampak se bo razvijalo, dokler ne bodo nacionalizirane vse industrije s poljedelstvom in kreditom vred.

DOPISI.

Milwaukee, Wis. — Pred dnevi me je vstavljal prijatelj na čisti rekot: "Ti Al. . . kaj pa je to 'Nebesa na zemlji'?" Domislil sem se, da je prijatelj videl letake socialističnega pevkega zbora Naprej z napisom "Nebesa na zemlji". Najbrže jih ni natančno prečital in sedaj mene vprašuje, da bi izvedel podrobnosti. "Veš to je igra, ki jo bodo igrali rojaki iz Waukegana, Ill. na Naprejevi veselici v nedeljo dne 6. novembra v South Side turn dvorani. Ali boš prišel gledati?"

"Kaj iz Waukegana bodo tu? Ali je res?"

"Seveda", mu pravim "in tudi peli bodo. Mešan zbor pevcev bo nastopil, potem bosta dve gosposdi zapeli krasen dvopev. Seveda bodo milwaški zbori tudi nastopili."

"No potem bo pa res dosti petja. Tukaj so trije zbori, ki pojejo, Naprej, Zvon in Danica, potem pa še iz Waukegana."

Boječ, da pogovor zaniže na drugo stran, sem se namenil, da mu natančno pojasnim kaj vse bo na programu. Ko sem mu vse razložil po popoldanskem programu, tedaj sem nadaljeval, da bo sveder igrana igra "Nebesa na zemlji", kakorinje vem, da še ni videl. "Ako si bil slučajno v Waukeganu, ko so jo igrali, tedaj veš, da se igra splešča pogledati."

"Ne v Waukeganu nisem bil, pa mi je žal, ker pravilo so, da je bilo 'lušno' in da so tamkajšnji rojaki nadvse prijazni."

"No vidiš", podvzamem zopet, "tako ti bo žal potem ako ne boš šel gledat igre."

"Torej povej mi, kaka igra je to pravzaprav. Kako morejo predstavljati 'Nebesa na zemlji'?" — Silil me je smeh a sem se premagal in odgovoril: "Naslov ali ime igre je res nekako čuden in šlovec bi mislil, da ljudje ukradejo svetemu Petru nebesa, ter jih prenesejo na zemljo; toda stvar je drugačna."

Igra predstavlja dva prijatelja. Eden, ki je oženjen nalaže svojega tasta, da ima lepo posestvo. Drugi ima bogato teto, ki mu podari svoje posestvo pod pogojem, ako se oženi. Rad bi imel posestvo a se ne mara ženiti. Tako nalaže tudi on svojo teto, da je že oženjen. Kmalu nato opa, ki sta nagala teto in tasta, dobite sporočila o obliaku. V splošni zmešnjavi, da pridejo njune laži na dan, se prijatelja končno dogovorita, da prvi posodi drugemu ženo, drugi pa prvemu posestvo. . . Vsega mi je nemogoče opisati, toda povem ti, ako prideš, da se boš jokal smeja."

Prijatelj me je pazno poslušal in dejal: "Nek, tega pa že ne zamudim. Pozno je še, torej treba bo iti domov, da se ne bo stara hudovala. V nedeljo se vidiva v dvorani." Good night Hrust."

Clairton, Pa. — Da bodo rojaki vedeli, da je tudi v naši naselbini nekaj Slovencev, sem se namenil opisati tukajšnje razmere. S tem kar se dandanes dogaja, nisemo prav nič zadovoljni. Počitnice imamo čez mero, da se že v vsakdo povprašuje, kako se bo preživljal in oblašil družino v bližnji se zimi.

Jeklarski magnatje seveda nimajo takih skrbi, zato se tudi ne brigajo, kako bomo delavci prebili silno brez vsakega zaslužka. V tej okolici so največje železne tovarne in koksove peči. Carnegieva jeklarska kompanija, ki tudi izdeluje velike množine koks, menda prekale vse druge enake tovarne v Združenih državah. Kompanija je bogata, toda njeno delavstvo je najbolj ubogo. Podjetniki nas pokličejo na delo vsaki drugi teden in tiste dneve gremo po 10 do 14 ur za aramtano nizko plačo. Za trikrat so je nam utrgali, tako da imamo sedaj plače za deseturno naporno delo po \$3.

Vsakemu delavcu je znano, da se bodo vršile primarne volitve za mestne občinske svete. Premislite malo delavci, koga boste volili za prihodnji termin, da bo v vašo korist. Tu so nam superintendenti in bošje navedli, koga smemo in koga ne smemo voliti. — Tukajšnja cerkev imela je do zadnjega časa po enega duhovnika. Sedaj so si še drugega nabavili, da zapovedujeta izpred oltarja pokorščino. Delavci le pa-

sinajte jih in bodite jim pokorni saj slabši razmer vam ne morejo dati in bolj vas ne morejo mučiti kakor vas že sedaj mučijo. Gorje če je kdo drugega mnenja, kot sta gospoda — župnika, ta dva ga takoj pošljeta v pekel in ga obdevala z gorečimi vilami. 30. oktobra sta župnika tako ganljivo karala ljudstvo, da se je 200 korakov proč od svetišča razlegal plač in jokanje vernikov.

Za prihodnje volitve smo izbrali iz svoje urede nekaj kandidatov, dasiravno se župnika jočeta nad tem dejstvom. Kot zastopnik Prosvete hodim pogosto po mestih in naselbinah ter kjer najdem slovensko hišo brez naprednega lista, priporočam, da se naroče na Prosveto. Jo pazno prebirajo in tako uvidijo svojo veliko zmožnost, da se dajo prevariti in poleg tega celo jočejo vsled mamljivih in hinavskih besed naših tlaščiteljev. Na svojem potovanju naštimam na najrazličnejše ljudi. Poleg dobrih in prijaznih srečam tudi take, ki jim je samo treba trenba povedati kaj zastopam in že jo je treba odkuriti.

Za naklonjenost in dobro postrežbo se zahvalim družini Korosec in vsem pečlarjem iz Dismore, Pa. Par dni sem ostal pri njih in prav izvrstno življenje sem imel tam. Povabili so me tudi, naj pridem za par tednov v jesenski dobi, ako se bo dalo vreči kakšnega "kunea." Pravijo, da jih je dosti v tamkajšnji okolici. — Anton Osepak.

De Pas, Ill. — O delavskih razmerah ne bom veliko poročal, ker so slabe kakor po celi Ameriki. Plača delavcem je zelo pišla in nikakor ne odgovarja življenjskim potrebščinam. Tovarniški priganjači nas gonijo in nalagajo vedno več dela, kajti tu ne velja hočeš ali nočeš, temveč moraš.

Nemila smrt je uničila življenje Uršuli Rešetich, soprogi blagajnika tukajšnjega društva Zavednost št. 59 SNPJ, katerega članica je bila približno pet let in ji je darovalo venec v zadnji pozdrav. Pokojnica je bila v bolnišnici St. Margarete v Spring Valleyju, Ill., in je umrla dne 27. oktobra. Rojena je bila 14. septembra 1887 v vasi Groblje, župa St. Jernej na Dolenjskem, v Ameriki je bivala kakih sedem let. Bolehala je štiri tedne. Zaprta je nedoprasle otroke in soproga, ki si je na vse načine prizadevala, da bi jo še ohranil pri življenju; toda bilo je zastonj. Otroke, ki so stari od 2 do 6 let, je pokojnica zelo težko zapustila in jih je do zadnjega hotela imeti pri sebi. Žalostno je, ko se mati poslavlja za vedno od mladih otročičkov.

Pogreb se je vršil dne 29. oktobra po katoliškem obredu in sta se ga udeležila dva tukajšnja društva Zavednost št. 59 SNPJ in Slovan št. 3. SSPZ.

V imenu društva se zahvaljujem društvu št. 3 SSPZ za udeležbo; v enakem slučaju bomo tudi mi na razplogu. Soprogu pokojnice izrekamo iskreno sožalje. — Ig. Janc, predsednik; John Zagib, tajnik.

KAKO JE KONČALA PRIPLOVKA O PUNTU NA LADVI.

New York, N. Y. — Še marsikateri čitatelj se spominja, da je pred več meseci čital strašno povest o štirih puntarskih mornarjih, ki so jih prijeli v Rio de Janeiro na ameriški ladji. Puntarji so bili še kaj več. Velebizniški časopisje je pripovedovalo, da so "boljševiki," ki so odgovorni za tragedijo v Wall Streetu. Težko ukleknjene so prignali nazaj v New York. Tu se je vršila proti njim preiskava zaradi bombe eksplozije v Wall Streetu, ki je dogmala, da niso v nobeni zvezi z eksplozijo. Tudi povest o punku na ladji se je izkazala kot navadna časnikaška raca.

Zdaj vsi štirje mornarji tožijo zvezni plovbeni odbor za zaostalo mezdlo, ker niso te mezde prejeli zaradi njih aretacije. Mornarje zastopa Silas B. Axtell, advokat, ki je zastopal trideset hindujskih mornarjev, kateri so bili izstradani na angleški ladji "City of Norwich."

Pet ubitih v Jeruzalemu.

London, 3. nov. — Iz Jeruzalema je prišla vest o izgredu med židi in Arabci. Bomba, ki je padla med izgredu, je ubila štiri žide in enega Arabca.

Scheidemannovci padajo nižje in nižje.

(Ida Glatt, Federated Press.)

Pariz. — Nemški socialni demokratje, nekoč najmočnejša politična stranka v Nemčiji, so na svojem zadnjem kongresu v Goerlitzu na Šleskem sklenili, da formirajo koalicijsko vlado s takozvano nemško "ljudsko stranko" (Deutsche Volkspartei), na čelu katere stoji milijardar Stinnes, nemški kombiniran Rockefeller-Schwab-Gary.

Tozadevni zaključek je presegel vse politične kroge izven socialdemokratskega tabora in tudi nekatere socialne demokratje; celo nazadnjaško časopisje v Nemčiji se je čudilo. Več kot trideset let se je socialna demokracija na Nemškem trdno držala glasovitega, erfurškega programa in odklanjala vsako zvezo s buržoaznimi strankami. Še več zadnje čase so socialni demokratje ali večinski socialisti kazali, da se nagibajo k neodvisnim socialistom.

Umor klerikalnega voditelja Erzbergerja, za katerega je vsekakor odgovorna reakcionarna desnica, je dozdnevno zbližal vse stranke leve in priokrovali je bilo, da se zastrga levica v Nemčiji enkrat združiti in nastopi proti desnici. Socialni demokratje, neodvisni socialisti in komunisti so skupno prirejali kešalsne demonstracije proti monarhistom. Izvrševalni odbor socialne demokratske stranke je bil celo obdolžen, da je na svojo pest aranžiral protimonarhistične shode.

Ni še pozabljeno, kako so socialni demokratje na svojem lanskem kongresu v Casselu slovesno izjavili, da je vsaka koalicijska "ljudska stranka" nemogoča. Filip Scheidemann, vodja stranke, je takrat grmel, da nikdar ne bodo socialisti sedeli v vladi s pristajali "ljudske stranke" — toda letos je ravno ta Scheidemann zopet grmel na zboru v Goerlitzu, priporočajoč koalicijsko s Stinnesovo stranko! Rezolucija za koalicijsko je bila sprejeta z 290 glasovi proti 67.

Glasila "ljudske stranke" so se izrekla za koalicijsko, čeprav je težko razumeti, kako bo ta kapitalistična stranka harmonizirala svojo ustavo z eno večinskih socialistov. Program "ljudske stranke" zahteva med drugim, da se vrne v Nemčiji "glavna (kazenska) črna-lebo-rdeča trobojnica". Toda industrijalni kajzer Stinnes ne bo imel posebnih težav s harmoniziranjem svojih nazorov s Scheidemannovimi.

Scheidemannovci so danes socialisti samo še po imenu. To je bilo jasno dokazano na njihovem kongresu v Goerlitzu. Rdeče zastave ni bilo nikjer videti v bližini zborovanja, bila pa je črna-rdeča-slata republikanska zastava; besede "razredni boj" se tudi niso slišale, pač pa se je vedno poudarjalo o "kombinaciji na široki podlagi."

Tako je doigrala nemška socialna demokracija. Ni čuda, da so neodvisni socialisti izjavili, da je zdaj nemogoče vsako združanje s Scheidemannovci.

INDIJANEC OBISKAL NASELJE SVOJIH PRADEDOV.

Chicago, Ill. — Indijanec James P. Leclere iz modu Potavatomijcev je te dni obiskal Chicago, kjer je bilo še pred sto leti naselišče njegovih dedov. Leclere ni mogel najti prostora, na katerem so nekod taborili Potavatomijci, toda zadovoljil se je s pojasnilom, da je naselišče stalo na severnem bregu Čikaške reke nedaleč od jezera, kjer je bil pozneje dom Johna Kenzieja, prvega belopoltnega naseljence, in kjer danes stoji v nebo štrleče palače in skladišča. Leclere je bil delegat na konvenciji ameriških in kanadskih Indijancev, ki se je vršila v Detroitu.

Monarhistična zarota v Nemčiji.

Dresden, 3. nov. — Minister notranjih zadev na Saksonskem je večerjaval na jadranski mizi, od kila omrežje tajne monarhistične organizacije, ki ruje proti republiki in dela priprave za protirevolucijo. V Dresdenu so bile najdene tajne zaloge orožja in streliva. Minister pravi, da veliki nemški industrijalni magnatje financirajo organizacijo.

METEORITI.

Sodnik Anderson je bil dobro znan leta 1920. — Leta 1920, so bile predsedniške in kongresne volitve in sodnik Anderson je bil pozabljen — med delavci. Čez eno leto bodo zopet kongresne volitve in delavci — ali zopet pozabijo, kaj dela letos sodnik Anderson?

Gospodarski in industrijalni program Neustrankarske lige, neodvisne farmerske organizacije, je šel skozi burjo odpoklica neporažen v Severni Dakoti. Governor Frazier z dvema drugima državnima uradnikoma je mogoče odpoklican, toda država na banka in druge institucije, ki jih je postavila farmerska vlada, ostanejo, ker tako so sklenili volilci. Kaj so torej pridobili sodniki podržavljenih industrij?

V Kazimirjevem bezmentu je bila te dni velika proslava. Pater in fratri, ki delajo v skebski tiskarnici, so visoko dvignili kupice in proslavljali novice, da se je Karl vrnil na Ogrsko. Kazimir je zlasti opeval dolgočeto Zito kot vrlo in pogumno hero svetke katoliške cerkve in veliko prijateljico franciskanov in frančiškank.

Ko pa kupice niso mogle več iti visoko, in ko so se že tresle in nagibale na vse strani med potjo, se je Kazimir spomnil še nebesa. S hrupavim glasom je povedal svojim fratrom in fratricem staro, staro novico, da boljševekov v Rusiji ni več, da Neustrankarske lige v Severni Dakoti ni več, da socialistične stranke v Ameriki ni več in da slovenskih socialistov ni več. . . Vse, vse je izginilo in poginilo, samo Kazimirjeva familija še živi in njen skebski listič, ki izhaja trikrat na teden (v dveh tednih!) še stoji. . .

In fratri ter fratrice so trikrat pokimali, v četto so pa položile glave v patrovo naročje in zaslanjale o zlatih časih, ki zdaj pridejo za patrovo kraljestvo. . .

To se je zgodilo na vseh nevernih duš dan, ampak drugi dan, ko so bili "vsi sveti", ni bil praznik, bil je delavnik — in frater Viktorijan je ponovno prosil svojega šefa, da ga naj prestavi magari v Afriko, samo da mu ne bo treba garati v skebski tiskarni napol zastonj, potem pa še pometati bezment in nositi fratrice v "elo". . .

Vivat, vivat! . . .

Gompers pravi, da so bile "karte zložene" proti železničarjem.

Gospod Gompers je nagradil svoje prijatelje, ko je pomagal izvoliti Wilsona. Toda ob času Wilsona so bile "karte zložene" proti rudarjem.

Lani je mr. Gompers zopet nagradil svoje prijatelje, ko je pomagal izvoliti Hardinga — in zopet so "karte zložene" proti železničarjem in rudarjem.

Po Gompersovi taktiki so "karte" vedno "zložene" proti delavcem, pa naj jih meša "prijatelj" ali "sovražnik" med demokrati in republikanci.

Časopisni so sporočili, da je 12.000 pisarniških uslužbenecv izreklo zvestobo Pennsylvanski železniški družbi za slučaj stavke. To pomeni, da bel ovratnik na sužnju še ne znači, da je vse v redu gori nad ovratnikom.

K. T. B.

ŠKUNO SO NAŠLI POVEZANJENO.

Milwaukee, Wis. — Na Miehi-ganskem jezeru so našli škuno "Rosabelle" poveznjeno. Škuna je lastnina Davidove hiše, neke verske sekte v Miehi-ganu. Naložena je bila z lesom. Na škuni je bilo devet mornarjev, a ko je do nje priplula vlačilna ladja, niso našli nobenega mornarja. Vlačilna ladja je iskala izgubljeno moštvo več ko štrinaest ur, toda našla ni najmanjše sledi. Kapitan Olson, ki zapoveduje vlačilni ladji, meni, da je škuna najbrž dobila luknjo in se je poveznila, ko se je naplnila z vodo, kajti na jezeru ni bilo viharja.

Mobile, Ala. — Škuno "J. W. Somerville" naloženo z lesom, so našli poveznjeno okoli štirideset milj proč od obrežja. Silni vihar ji je pobral tudi tri jadrenike. O moštvo ni duha ne sluha.

(Federated Press.)

Varšava, Poljaka, 3. nov. —
Tukaj poročajo, da so bile čete
ukrajinskega generala Petlura
premagale sovjetske čete in oku-
pirale skoraj vso Podolijo. Ukra-
jinski protirevolucionarji so za-
sedli Kamenc-Podolski in ga pro-
glasili za glavno mesto svoje vla-
de. Rdeče čete so se umaknile na
vsoj črti ob reki Zbruč. Petlura je
organiziral novo kampanjo v Gali-
ciji in deloma v Rumuniji in pre-
tendi danes invadirati obmejna
mesta v sovjetski Ukrajini, kjer so
bile majhne rdeče posadke.

Pariz. — Velika eksplozija v municijski tovarni v Kelsterbachu pri Frankobrodu je del tovarne uničila. Mnogo oseb je bilo mrtvih in ranjenih. Kaj je eksplozijo povzročilo, se ne ve in tudi števila mrtveev, ki so pod razvalinami, še ne.

tem je za opogumaj naproizvise kralja Konstantina na Grskem. Privatne vesti iz Aten so glase, da so grški vladni krogi vznemirjeni vsled naraščajoče agitacije prista-ke Venizelosove stranke. V grškem delu Carigrada pošli iz-ginjajo Konstantinove slike iz trgovin, pojavljajo pa se v vedno večjem številu slike Venizelosa. Trgovina s slikami grških "na-rodnih junakov" je dober politi-čen barometer. Pred snim letom so

name v anlogi mlad ljudi, starih
 v vo druzni preobrazbi. Podoben
 je preobrazbi, da je doma pri
 njih, vendar je najbolj v naj-
 bolji. Društvo je tudi veliko
 stotnikov in raznih ljudi, itd.
 Mi vam dostojno svetilo po
 polni, tako v vo druzni.
 Greorčič, starih ljudi v vo
 druzni preobrazbi doma pri
 njih v vo druzni preobrazbi.
 informacije na:
FRANK OGLAR,
 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

10/10/1944

10/15/1944

JOHN MACLAVEN:

Dekla.

Iz Drumtohtskih slik.
Preložil A. L.Kako se je vrnila.
(Dalje.)

"Vi ste škot," je rekel Jakob, ko sta šla po stopnicah, vse bolj miren, začenjajoč ugibati, da se je prvokrat v življenju zmotil v svoji sodbi. "Zakaj ste pa prenesli Lili v svojo hišo?"

"O tej ne bomo sedaj govorili," je odvrnil sir Andrew. "Počakajte, da pripravim Lili na vaš prihod, in Jakob se je pokoril odločnemu tonu."

"Eden vaših prijateljev vas je prišel obiskat, Lili," — Jakob je mislil, kako nežen in bojažljivi je bil doktorjev glas — "ne smete govoriti drugače kot šepetati in ne razburjajte se. Odlidite do sosedne sobe, strežnica."

"Jakob", rdečica veselja ji je šinila na blede, shušano lice, ki ga je komaj spoznal. "To ste... dobri... da ste prišli tako daleč — želela sem si... videti nekoga iz Drumtohti, predno..." Tu so ji solze zadušile glas.

"Da, da", je začel Jakob modrovati. "Veš prišel sem na odlično Drumtohtu nekaj goveje živine, ki jo je poslal na londonski trg, in to se ve, da nisem smel oditi, ne da bi se zastavil."

"To je bila zabava, predno sem te našel; rayno tako se mi je zdelo, kot bi se igrala skrivnice, no, pri moji veri, koncem koncev si vendar našla krasno hišo." Jakob je precečil čisto postelj, mehke preproge, malo mizo s sadjem in eveticeami, a poleg teh mnogo stvari, ki napravijo hišo prijetno.

"Niste vedeli, da se..." Lili je izgovarjala te besede bolj trdo kot bi to mogla dekle trindvajsetih let.

"Meniš, da nisi sama na sebe dosti gledala, to vidim sam," a

gledal je vsepovsod, samo na Lili ne, ki je čakala, da se sreča s njegovim pogledom. "Moram napeti vse sile in se vrniti z menoj v Drumtohti."

"Veš, Lili, kje rasto te zvončnice?" je potegnil Jakob urno šopek. "Mislim sem si, da jih rada zagledaš."

"Pod gradom v lesih ob Tochtu... kjer se reka obrača... in kjer sedaj solnce tako lepo sveti — in brez stoji na bregu in namaka svoje veje skoro v vodo."

"Da, da, tam — lep kotiček je, tam rastejo prve zvončnice. Nisi pozabila na staro Dolino, Lili? Ne joki, sir Andrew bi bil hud. On gotovo stori zate, kar more."

"Je že storil, Jakob, in to veš kot vam morem povedati. Želela bi, da bi babica... in vsi ljudje vedeli, kako je ravnal z menoj... kakor da sem gospa in njegova lastna kri."

"Ko so me položili v bolnišnico na postelj in sem uganila, da ne bom dolgo, me je pri srečo strašno stisnilo, želela sem si tihega kotička, kjer bi mirno umrla."

"Bila je velika, zračna soba, vsi so bili jako vladni, imela sem vsega, kar sem si mogla le želeli... ali... nisem bila rada z vsemi temi tujci v eni sobi. Nisem se mogla... ali so naga last."

Jakob je priklinal in spoznal grozo smrti v javni sobi.

"Prišel je sir Andrew, poslušal poročila, videl me, kako sem jokala — nisem se mogla zdržati, Jakob, — prebral je moje ime na glavnici... 'Midva vsa rojaka,'"

je rekla, a tega ni bilo niti treba povedati, ker sem zaslislala v njegovem govorjenju domač naglas, in sree mi je začelo hitreje biti. "Ne bodite žalostni, Lili," — da me je poklical po imenu, mi je tako dobro delo, — "storim za vas vse, kar je v moji moči."

Vem, da umrem, sem rekla, "a ne bojim se tega, ne morem se pa sprijazniti z mislijo, da umrem v bolnici; doma je to drugače."

"Ne bodete tu brez doma, Lili,"

je začel v širokem škotskem narečju, ki se mi nikdar ni zdelo tako sladko, Jakob, — je začepetala tako tiho, da se je moral nagniti — "videla sem solze v njegovih očeh."

"Počakaj malo, Lili, razumem; nato te je vzel k sebi, dal ti najlepšo sobo in ti stregel, kot da si njegova lastna hči... Ni treba niti pripovedovati. Ne vem, toda mislim, da je sir Andrew kristjan starejša kova — menim: 'Gost sem bil in sprejeti ste me.'"

"Jakob", je šepetala Lili, predno je odšel, "samo ona reč me je bolela; to je bil način, kako je ravnala gospa z menoj. Hotela sem biti verna, a je moglo, da nisem na zvonjenje zadosti hitro prišel, posebno zadnjih šest mesecev... mislila sem, da bi lahko... imela večje potrpljenje z zapuščenostjo stvarco."

"Glede plače in hrane ne morem ničesar reči; dvakrat mi je zhojčala, in imela sem vsega dosti, kar sem potrebovala; tudi ko so me prepeljali v bolnico, me to ni neprijetno zadelo, ker sem imela do svoje podstrešne sobice visoke stopnice in... moja postrežba bi jim ne bila na roko."

"A, ne, Jakob, nisem nespametu ali... upala sem, da pride za menoj... ali pa mi vsaj po kom pokliče par besed. Če kdo zbolijo, kakor jaz, je prijetno, če se nanj spomnimo. Spominja me to na ljubezen božjo, Jakob," Lili se je obrnila k zidu. "Molila sem, da bi zagledala še enkrat kak znani obraz z Drumtohti, in bila sem uslišana; toda če mi bi bila gospe samo tole rekla: 'Delala si, kar si mogla' — bila bi zadovoljna."

"No, tedaj moreš biti upokojena, Lili," pripoveduje Jakob, odločljivo se v trenutku. "Bil sem pri tvoji gospe, in skoro me je bilo — sram, kako je o tebi govorila, ponos mi je, da je v glavo in skoro bi se izdal, da sem tudi jaz iz Drumtohti."

(Dalje prihodnjaj.)

kda — enkrat na pol leta in še redkeje; toda Varvara Petrovna se ni jezila in mu ni zamerila tega. Odnosaje, ki so se bili ustanovili med njo in sinom, je sprejela pokorno in brez mrmranja, le kopnela in sanjerala je o svojem Nicolaasu brez prestanka. Zaupala pa ni svojih misli in težav nikomur. Celo Stepanu Trofimoviču se je bila vidno nekam odtujila. Sama zase je gradila skrivne načrte, postala menda še bolj skopa nego prej ter je laže hujše grabiti in jeziti se nad igralškimi izgubami Stepana Trofimoviča.

V aprilu letošnjega leta pa je končno prejela iz Pariza pismo generalke Praskovje Ivanovne Drozdove, svoje prijateljice iz mladih let. V tem pismu je poročala Praskovja Ivanovna — s katero se Varvara Petrovna ni bila videla in si ž njo ni dopisovala že dolgih osem let — da se je Nikolaj Vsevolodovič udomačil v njihovi rodbini ter se sprijateljil z Lizo, njeno edino hčerjo, in jih hoče spremljati poleti v Švico, v Vernex-Montreux, ne glede na to, da je sprejet v hiši grofa K... (zelo vplivne petrograjske osebnosti) kot rodni sin in malodane živi pri grofu. Pismo je bilo kratko in je jasno razodevalo svoj cilj, dasi je vsebovalo zgolj navedena dejstva brez vsakršnih izjav. Varvara Petrovna ni dolgo premišljala; odločila se je hipoma, odpravila se, vzela rejenko Dašo (sestro Šatova) s seboj ter se odpeljala v drugi polovici aprila v Pariz in potem v Švico. Julija meseca se je vrnila sama, ker je pustila Dašo pri Drozdovi; prinesla je vest, da Drozdovi obetajo priti k nam koncem avgusta.

Tudi Drozdovi so bili graščaki iz naše gubernije, toda služba generala Ivana Ivanoviča (nekdanjega prijatelja Varvare Petrovne in tovarnika njenega moža) jim je venomer branila, obiskati kdaj njih prekrasno graščino. In ko je lani general umrl, se je odpravila neotlašljiva Praskovja Ivanovna s hčerjo na tuje, med drugim tuži z namenom, zdraviti se v Vernex-Montreux v drugi polovici letošnjega poletja z vinskimi grozdjem. Po vrnitvi v domovino se je hotela naseliti v naši guberniji za zmerom. V mestu je imela veliko hišo, ki je stala že mnogo let prazna, z zabiti okni. Bili so bogati ljudje. Kakor njena pensionatka prijateljica Varvara Petrovna, je bila tudi Praskovja Ivanovna, v svojem prvem zakonu gospa Tušina, hči zaupnika prejšnje dobe in se je omožila z bogato doto. Umirovljeni štabni ritmojster Tušin je bil takisto premožen in sposoben človek, in ko je umiral, je zapisal svoj sedemletni cinkli Lizi lep kapital. Zda, ko je bilo Lizaveti Nikolajevni že nekako dvaindvajset let, se je dalo smelo računati, da premore do dvestotisoč rubljev lastnega denarja, ne vtevši premoženja, ki jo je čakalo enkrat po materi, zakaj Praskovja Ivanovna je bila ostala v drugem zakonu brez otrok. Varvara Petrovna se je zdelo vsa zadovoljna s svojim potovanjem. Prepričana, da je s Praskovjo Ivanovno vse popolno urejeno, je takoj po svojem prihodu obišno poročala Stepanu Trofimoviču; bila je celo prav gostobesedna z njim, kar se že davno ni bilo primerilo.

"Ur!" je vzkliknil Stepan Trofimovič in tlesnil s prsti.

(Dalje prihodnjaj.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Papirnat denar se šuka naprej. — Po "Jugoslaviji" posnamo: "Državna ogrska banka je imela 7. septembra za 18.340 milijonov papirnatega denarja v prometu. Zadnji čas so jih nastopili za 1014 milijonov. — Francoska državna banka je imela 15. septembra 5512 milijonov frankov zlata, pa 37.127 milijonov papirnatih frankov. Poslednje tedne je promet papirnatih frankov padel, ker je Francoska dobila od Nemške del vojne odškodnine. — Nemška državna banka je izkazovala 7. septembra 1023 milijonov mark zlata, a 80727 milijonov papirnatih mark. 80.502 milijona zakladnih državnih zakladnic, 3119 milijonov hranilnih nakaznic. Zadnji čas pa so nastopili za 610 milijonov papirnatih mark. Današnja nemška država za 163 milijard papirnatega denarja, pred vojsko ga je imela samo za 3 milijarde. — Avstrijska banka je imela 31. septembra 58.533 milijonov papirnatih kron, a poleg tega 56.646 milijonov avstrijskih kron državnih zakladnih nakaznic, torej 115 milijard papirnatega denarja v prometu. — Poljska republika ima nastanjenega papirnatega denarja kar za 120 milijard poljskih mark, zlata pa — nič. — Švicarska državna banka je imela 7. septembra 650 milijonov frankov zlata ter 916 milijonov frankov papirja. — Norveška državna banka je imela isti dan 147 milijonov kron zlata ter 416 milijonov kron v papirju. — Finska državna banka je imela 31. septembra za 42 milijonov finških mark zlata, a 1379 milijonov finških papirnatih mark. — Angleška državna banka je imela 15. septembra za 128 milijonov funtov zlata ter za 125 milijonov funtov papirnatih novčanic. Angleški bankovci so popolnoma kriti z zlatom. — Švedska državna banka je imela 10. septembra 284 milijonov švedskih kron v zlatu ter 617 milijonov švedskih papirnatih kron. Kakor se vidi iz navedenih števil, stoji najslabše dunajski krona in ogrska krona, poljska marka in ogrska krona, ker imajo vse preveč papirnatega denarja v prometu, zlata pa malo ali celo nič. Ako bi hotel Dunajčan kupiti 100 kg pšenice v Čikagu za 5 dolarjev, bi moral odšteti za njo kar 8180 avstrijskih kron. Jasno je, da Dunajčan in Poljak ne moreta napraviti nobenih naročil v inozemstvu, nasprotno pa inozemec pri njihuj bajno po ceni kupuje."

Kakor torej razvidno, kapitalizem kaj naglo dočveteva. ...

Suša v Slov. Goricah je vsled lepe jeseni postala tako huda, da resno primanjkuje vode. Voda za najnujnejšo potrebo se mora dovažati po več ur daleč, kar pomeni velike stroške. Kdor nima konj ozir. volov je vsled te suše tako zelo prizadet, da je človeška eksistena ogrožena. Seveda, piljače že imajo za pitje, a danda-

NAJLEPŠE DARILO
ZA BOŽIČ JE

Draft ček za 1000 dinarjev, ki stane danes samo

\$15.60

Jutri bode dražji ali ceneje kot črna pada in raste.

Vloge v naši hranilnici so pod državnim nadzorom, torej popolnoma varne za vaše prihranke, plačani po 4% obresti. Prodajam bliskovito, črna do 1000 je \$25.00 in \$50.00 vsakega dneva.

Jas sem tudi javni notar.

Pišite po čenik.

EMIL KISS, bankir,

123 Second Av., New York, N.Y.

CUNARD-ANCHOR

Najbolji in najhitrejši parniški avto. Izvrstna potrošna potnikom. Lokali ni zastopnik je v vsaki mestu ali bilo nekje.

V Jugoslavijo, Ogrsko, Rumunsko in Belgijo, ali celo do Londona, ali do Dubrovnika.

Cameronia Nov. 19

Cameronia Dec. 7

Vojna steno: \$103 in \$5 davek

Via Cherbourg & Southampton.

Aquitania Nov. 15

Cameronia Dec. 3

Aquitania Dec. 13

nes ob tej draginji je tudi to velik luksuz. Novega vina izpod 30 kron je težko dobiti.

Socijalistični poslanci zahtevajo, naj pride zadeva s "Omnium Serbe" pred parlament, "Omnium Serbe" je podjetje, ki je, kakor znano, hotelo v naši državi ustanoviti "tovarno" za orožje pod pravimi pogoji, ki bi mu dali na razpolago dober del naših bogastev in sil, obenem pa tisoč državnih podpor v tej in oni obliki. Vsa stvar pa izgleda silno nečedno če verjamemo poročilom množičnih listov, ki pravijo, n. pr. da bi se "izdelovanje" orožja vrnilo na ta način, da bi stare polomljene puške in topove uvažali brezplačno iz Francoske, tu jih malec predelali in jih potem kot nove prodajali državi, ki bi jih po pogodbi morala kupiti. V afero je zapletena cela vrsta najvišjih vladnih mož, saj je n. pr. sam Pašičev sin na čelu te lepe družbe. Če ne bodo državotvorci sestavili kake "preiskovalne" parlamentarne komisije, smemo upati, da morda izvedemo, na kak način nastajajo ti grozni deficiti v našem gospodarstvu. Ampak če jo sestavijo in bi hotela stvar zaspati, bomo vseeno vedeli, da je nekaj skrivnostno-umazano resničnega za vsi govoričami!

Obdinsko sodišče za pobijanje draginje v Mariboru je imelo dne 12. oktobra raspravo. Obsojen je bil mesar Franc Filipič radi prekoračenja maksimalne cene mesa, obsojen na 1 mesec zapore in 200.000 K globe, mesar Vlahovič pa iz istih razlogov, na 1 mesec zapore in 100.000 K globe. Razven imenovanih pa je bila obsojena tudi gostilničarka Pavlič, ki je naznanila mesarja Filipiča zaradi navijanja cen na 10 dni zapore ter 4000 K globe, ker je meso plačala, dasiravno je mesar zahteval zanj več nego maksimalno ceno.

Arrestacija nepoštene obmejne policijskega komisarja. Na Rakeku so aretirali obmejne policijskega komisarja Milana Matjašiča, rodom Belgrajčana, ker je nekemu potniku konfisciral 2000 napoleondorov, si jih pridržal, poleg tega pa podkupil dve osebi, da naj bi ga ne izdali.

Z njim v zvezi je bil aretiran tudi neki detektiv. Kavalirsko izljudenje bosta sedaj aretiraneza zamenjala s jetnikom.

Premoč duhovščine v SLS. Škof in z njim vsa višja duhovščina ves čas tkzv. "kršćansko-socialnega" pokreta" zelo nezaupljivo gledajo na "kršćansko-socialno" skupino v SLS, kakor so nezaupljivo gledali že svojčas na dr. Krekovo delo v njegovih zadnjih 2—3 letih življenja. Sedaj se nam poroča, da je škof in duhovščina na to skupino začela hudo pritiskati, ker je ta skupina kršćansko-socialnih profesorjev in posvetnih doktorjev preveč zalezala v — socializem. Škofu tudi baje ni všeč, da se ta skupina veže z "brezverskimi" protiklerikalnimi strankami. Duhovščina si privaja patent na to, da bodi edino ona voditeljica vsega narodnega življenja tako na gospodarskem, prosvetnem in socialnem polju in hoče trdno obstajati na svobodni privatni lastnini. Položaj je ta, da se je moralna sedaj kršćansko-socialna struja umakniti za kulise in v SLS je zadobila premoč zopet duhovščina, ki zastopa najčrnejši klerikalizem in diktaturo duhovništva nad ljudstvom, t. j. tkzv. "farovško komando."

Kašelj in prehlad.

V tem letnem času vlada kašelj in prehlad pri odraslih in pri otrocih. Če se zmanjari, se razvije iz njega komplikacija, ki se lahko nevarno. Izgubite se zlim posledicam prehlada z vsotjem Severa's Cold and Grip Tablets (Severjevih Tableto) zoper prehlad in grip. Cena 30 centov. — Hitro od pomoči proti kašlju dobite, če vzamete

Severa's
Cough Balsam

(Severjev Balsam zoper kašelj). Pomirjuje razdraženost, omehča inobolevanja, ustavi kašelj, povzroča laglje dihanje in pomaga pripravi normalne stanje. Večje steklenice 60 centov, manjše 35c. Pri lekarnah.

SEVERA'S CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York

GENERALNO ZASTOPSTVO

JADRANSKE BANKE

in vseh njenih podružnic.

JUGOSLAVIJA

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

ITALIJA

Triest, Opotija, Zadar

NEMSKA AVSTRIJA

Dunaj.

IZVRŠUJEMO hitro in poceni denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji in Nemški Avstriji.

IZDAJAMO čeka v kronah, lirah in dolarjih, plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

PRODAJAMO parobrodne in kolonizatorske vozne liste na vsa kraja in na vsa črta.

IZSTAVLJAMO tudi čeka, plačljive v efektivnem slatu pri Jadranski banki in njenih podružnicah s pridržkom, da se izplačajo v nacionalnih ali angleških sterlingih, ako ni na razpolago ameriških dolarjev v slatu.

SPREJEMAMO DENARNE VLOGE v dolarjih ter plačamo začasno 4% obresti. Oddatek vlog smo ustanovili nanovo na željo mnogih rojakov izom Ameriki, ki se poslužujejo naše banke. Po sprejetju prvega denarja izdamo vložno knjižico v dolarjih in jo polijemo vlagatelj. Za prepis nadaljnjih vlog ali za drug denarja je potrebno, da se nam pošlje v registriranem pismu vedno tudi vložno knjižico. Denar sam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa po New York Bank Draft.

KADAR STE NA POTU v stare domovine in se nahajate v New Yorku, se Vam bo izplačalo, ako se zglasite glede vreditve Vaših denarnih sredstev pri razpoložljivosti naše banke v prvem nadstropju brez osira na to, ako kupite parobrodni listek pri nas ali ste ga mogoče že kupili drugje.

Zajamčeni so nam pri Jadranski banki izvanredno ugodni pogoji, ki bodo velike koristi za vse one, ki se ali se bodo posluževali naše banke.

Slovenci, prijatelji in poznavalci naše banke so vlijudno prošni, da opozorijo na ta naš oglas svoje znance iz Hrvatske, Dalmacije, Istre, Gorjske, Srbije, Bosne, Hercegovine in Črnogore.

Frank Sakser State Bank

SLOVENSKE-PIANO-ROLE

LJUBCA MOJA \$1.25
MLADI VOJAKI \$1.00
DONAVSKI VALOVI \$1.00

VSI SO PRIHAJALI \$1.25

HOLZHAUER MARS \$1.00

CREZ VALOVE \$1.00

SE DOLBO EDINOLE PRI:
Navinick-Potokar Co., 331 Grove St., Conemaugh, Pa.
Pri naročilu blagovito pošlji 50 centov za poštnino.